

Otázka: Struktura, diverzita, únosnost a potenciál krajiny, krajinný ráz

Předmět: Biologie

Přidal(a): Králová

Struktura krajiny – rozdělujeme podle 2 hledisek na:

a) prvotní struktura krajiny (makrostruktura)

– je tvořena základními zemskými geosystémy, které se ve vztahu ke krajině a ŽP označují jako krajinné složky

1. **litosféra, reliéf, půda** = litosféra se ve struktuře krajiny rozlišuje na reliéf a půdu

reliéf = je výsledkem geologických procedur

půda = je výsledkem dlouhodobého půdotvorného procesu

2. **hydrosféra** = veškerá voda nacházející se na povrchu země i v podzemní a atmosféře

3. **atmosféra** = plynný obal Země tvořený směsí plynů, vodních par a pevných částic

4. **biota** = rostliny, živočichové i mikroorganismy – fungují jako významná struktura krajiny, která ovlivňuje její vývoj a přeměny

b) druhotná struktura krajiny (mikrostruktura)

- je tvořena krajinotvornými prvky
- patří sem:

a) Krajinná matrice = jedná se o nejrozsáhlejší krajinotvornou složku, která v krajinotvorných procesech hraje dominantní roli

- obklopuje další krajinotvorné prvky – ploška a koridor
- v krajině zaujíma 50% plochy

b) Ploška = jedná se o menší krajinný útvar, který se liší od okolní matrice svou druhotnou diverzitou a strukturou, mohou být osídlené organismy nebo jsou bez života

Typy plošek:

1. Plošky vzniklé narušením krajinné matrice – sesuv půdy, sněhová lavina, část vykáceného lesa, atd...

2. Plošky zbytkové- jedná se o zbytek půdní krajinné matrice narušené např. zemědělskou činností
3. Plošky zdrojů prostředí – jsou to plošky vzniklé přírodní činností uvnitř krajinné matrice
4. Plošky zavlčené – vznikají činností člověka, jejich zastoupení na planetě je největší a vznikli např. výstavbou lidských sídel, introdukcí určitého org., těžbou NS

c) Koridor = úzký pruh krajiny lišící se od krajinné matrice a zpravidla spojující jednotlivé krajinné plošky uvnitř krajinné matrice

– vznikají obdobně, jako plošky tzn. narušením krajiny a často vytváří nepřekonatelné hranice pro migraci živočichů

Typy koridorů:

1. Liniové = jedná se o úzké útvary bez vlastního mikroklimatu osídlené tzv. organismy okrajů a jedná se např. o silnice, železnice, větrolamy, živé ploty apod...
2. Pásové = jsou to širší útvary s vlastním vnitřním prostředím a mikroklimatem a jedná se např. o vodní toky a vegetaci, které tyto toky lemují.

Diverzita krajiny

= je dána rozmanitostí a zastoupením jednotlivých krajinnotvorných prvků

- zpravidla nejrozmanitější je krajina s velkou horizontální a vertikální členitostí
- diverzitu krajiny velmi ovlivňuje antropogenní činnost

Únosnost krajiny

= je to schopnost krajiny odolávat vnějším vlivům až po maximální možnou hranici jejího zatížení, aniž by došlo k porušení její stability

Potenciál krajiny

= vyjadřuje schopnost uspokojit potřeby organismů včetně člověka, aniž by došlo k porušení rovnováhy krajiny(souvisí s únosností krajiny a člověk je schopen svými zásahy tento potenciál krajiny měnit)

Krajinný ráz – jedná se o přírodní, kulturní a historický charakterizovaný určitého místa, či oblasti a je dán strukturálním uspořádáním krajinných složek a krajinných prvků.

b)Funkce krajiny, poškozená krajina a poškozující faktory

Funkce krajiny:

1. produkční funkce

- výroba (produkce) potravin a surovin
- těžba NS
- těžba dřeva
- produkce energie
- průmyslová výroba

2. mimoprodukční funkce:

a) ekologická podskupina – stabilizace a udržení rovnováhy v ekosystémů

- udržení velké druhové rozmanitosti
- udržení velké únosnosti a potenciálu krajiny
- udržení schopnosti autoregulace
- estetická funkce krajiny
- retenční (nasávací) funkce krajiny

b) sociální funkce – bydlení lidí

- pracovní možnosti lidí
- rekreace lidí

Poškozená krajina

- Na naší planetě existuje již velice málo přírodních krajin tzn. krajin neovlivněných člověkem. Ve většině případů se jedná o krajiny se změněným krajinným rázem, typem a fci krajiny.

Poškozující faktory:

1. Těžba NS – mění reliéf a tvárnost krajiny (vzhled)

- zasahuje do zeleně a mění složení flóry a fauny
- podněcuje vznik devastované krajiny
- mění vodní režim krajiny
- podporuje zvýšenou erozi
- podporuje vznik nestabilních umělých ekosystémů

2. Urbanizace a výstavba

Urbanizace = člověkem a jeho činností přetváření krajiny, výstavbou obytných sídel, staveb, výstavbou umělých prvků zeleně apod.

- mění krajinné mozaiky = mozaika je tvořena členitostí terénů, vodními toky, nádržemi, zbytky původní vegetace apod.

- změna reliéfu krajiny = dochází k ní vlivem přemísťování obrovského množství zeminy, vlivem povrchových lomů apod.

- přeložky vodních toků

- zásahy do zeleně

- vznik nestabilních (umělých) ekosystémů

3. Vodohospodářské zásahy do krajiny

= vysoušení močálů, bažin, slatin a jiných mokřadů = ničení přirozených zdrojů povrchové i podzemní vody

- dochází ke zhoršování vodního režimu v krajině
- úbytek přirozených pramenišť pitné vody
- regulace vodních toků

4. Cestovní ruch

- zábor zemědělské a lesní půdy pro výstavbu
- poškozování vzhledu krajiny a její znečišťování
- poškozování půdy, rostlinstva, živočichů i lesních porostů

5. Zemědělská a lesnická činnost

- vznik velkých monokulturních ploch
- likvidace roztroušené zeleně
- nástup větrné a vodní eroze při větší zornění nebo odlesnění půdy
- změna krajinné mozaiky a krajinného rázu

6. Faktory přírodní

- sopečná činnost
- geologická činnost moře
- pohyb ledovců
- činnost větru
- zemská přitažlivost

1. [Krajinná ekologie, krajina](#)
2. [Ekologie krajiny – maturitní otázka z biologie](#)
3. [Ekologie – maturitní otázka z biologie \(7\)](#)